

ГЛАВА 1.

ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ ПРИРОДАТА

През последните десетилетия в западните страни се засилва тенденцията бащите да присъстват на раждането. Според проучване на Мери Джей Съмърс-Смит (*A place for the partner? Expectations and experiences of support during childbirth*, Mary J. Somers-Smith), публикувано в *Science Direct* още преди 26 години, 95% от бащите в Англия са пожелали да са до съпругите си в изключителния момент, когато детето им се появява на бял свят. В скандинавските страни ситуацията е подобна. Според Световната здравна организация в Дания 95% от бащите присъстват на раждането, като 98 на сто от тях са там, защото искрено го искат. Нещо повече, 70% от тези мъже настояват да останат в болницата и през нощта до бебето и жена си, което невинаги е възможно заради различните правила в болничните заведения.

Във Финландия това е практика от 60-те години на миналия век. Напоследък тази тенденция навлиза и в развиващите се страни, и в тези с по-ниски доходи. Анализ на USAID установява, че в Украйна желаещите бащи да присъстват на раждането на децата си за кратък период е нараснал от 0 до 52%.

След няколко сериозни проучвания¹ през 90-те години на

¹ Lupton D, Barclay L. (1997). *Constructing fatherhood. Discourses and experiences*. London, Sage Publications. Ferketich SL, Mercer RT (1995). *Paternal-infant attachment of experienced and inexperienced fathers during infancy*. *Nursing Research*, 44:31-37.

миналия век вече е прието като безспорно твърдение, че активното участие на мъжа по време на раждането му дава възможност на много ранен етап да развие връзка с детето си. От тук нататък редица анализи сочат, че колкото по-силна е тя, толкова тази по-голяма привързаност рефлектира в сериозно участие на бащата във възпитанието на подрастващото.

Затова редица учени препоръчват, след като бащата е присъствал на раждането и вече е установил тези топли и сърдечни отношения с бебето, да му се осигури достатъчно дълъг отпуск, за да се почувства ангажиран с ежедневните грижи и това допълнително да сплоти семейството.

Според редица проучвания присъствието му се оказва много важно и за здравето на майката. Не само по време на бременността и подкрепата в родилната зала, а и в процеса след това. Психологическата и емоционалната подкрепа през целия този период се оказват ключови и влияят положително върху здравословното състояние на половинката.

„Подкрепата и загрижеността на партньора по време на бременност може да има положителни последици за желанието на майката да изнесе бременността. За да се увеличи тяхната ангажираност към бременността и раждането, партньорите трябва да бъдат включени повече в процеса на пренатална грижа.“ Това установяват *Kroelinger* и *Oths*¹, интервюирайки 349 бременни жени.

Липсата на подкрепа от страна на съпруга и семейството може да доведе в някои случаи до отрицателни ефекти върху растежа на плода, макар че научните проучвания по този въпрос не са единодушни.

Но тук трябва да се има предвид още един факт, установен при двойките в по-бедните страни – активното участие на мъжа

¹ Partner support and pregnancy wantedness. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11251489/>

по време на бременността и раждането води до намаляване на броя на новородените с ниско тегло.¹

Нещо повече, редица изследвания доказват, че присъствието на мъжа в родилна стая скъсява времетраенето на раждането и намалява количеството на необходимата упойка, установява световноизвестният проф. от „Харвард“ Бери Бразелтън (*T. Berry Brazelton*). Друг негов колега, прочутият педиатър Джон Кенел, в резултат на много изследвания достига до прозрението, че присъствието на мъжа намалява болката, паниката и изтощението на жената.

Но е факт, че повечето дами споделят, че са избрали варианта партньорът им да е до тях единствено заради подкрепата му.

Едно от последните научни проучвания бе проведено в Северна Гърция сред 417 бащи – *Fathers' Feelings and Experience Related to their Wife/Partner's Delivery in Northern Greece*.² То установява, че и по нашите географски ширини стереотипите постепенно се разчупват. Данните са безспорни, защото са събрани с помощта на инструмента *Kuopio for Fathers* (KIF).

„Нашите резултати подкрепят констатациите от предишни проучвания, които показват, че присъствието на бащите при раждането предизвиква положителни чувства към тяхната съпруга/партньор, към раждането, персонала и болничната среда“, отбелязват авторите.

Те установяват, че в Гърция за последно било правено проучване през 1992 г., когато се оказало, че само 10% от бащите са помолили да присъстват на раждането. Основните причини да не са до жените си, били правилата на конкретните болнични заведения или решението на единия от партньорите.

¹ Men's influences on women's reproductive health: Medical anthropological perspectives, <https://psycnet.apa.org/record/2004-17183-004>.

² „Fathers' Feelings and Experience Related to their Wife/Partner's Delivery in Northern Greece“ (<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3043266/#R4>)

Правейки анализ на досегашни проучвания, авторите установяват, че най-честата спирачка пред представителите на силния пол е една – защото трябва да видят страданието на любимия човек и болката му. От друга страна, редица изследвания изтъкват положителните емоции, които се оказват незабравими – според тях се изгражда силна емоционална връзка с новороденото и след това татковците са много по-отдадени на отглеждането на детето/децата.

На свой ред жените в редица проучвания споделят, че присъствието на партньорите им оказва изключително положителен ефект по време на раждането. Това увеличава позитивните преживявания в този процес, което е свързано с използването на по-малко болкоуспокояващи медикаменти. Според проучването, проведено в Северна Гърция, където манталитетът е близък до българския, от 417-те мъже 400 са женени, 10 живеят с партньорките, а 7 не са женени. По-големият брой – 387, са завършили средно училище и 410 души от всички работят.

Чувствата на бащите също са старателно изследвани. 82,1% признават, че те са положителни и че са горди да станат бащи. 40% отбелязват, че са нервни, а 51%, че са притеснени. Учените си го обясняват с факта, че по-голямата част от татковците – 82,4%, изпитват любов към съпругата или приятелката си, а един значителен процент – 65,2 на сто, изпитват дълбока благодарност към жената на живота си. Чувствата на бащите говорят сами за себе си – 86,2% се гордеят с бебето, а 90,2% се радват на новороденото. Над половината – 57,3%, обаче се тревожат за здравето на малкото. Заедно с това 63,8% констатира, че се доверяват на персонала и му имат доверие.

Повече подробности могат да се открият в таблица 1, която е част от проучването¹.

¹ Fathers' Feelings and Experience Related to their Wife/Partner's Delivery in Northern Greece <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3043266/table/T2/>

Таблица 1.

Чувствата и преживяванията на бащите по време на раждането					
Собствените чувства на бащата	Напълно съгласен N (%)	Съгласен съм до известна степен N (%)	Трудно е да се каже N (%)	Не съм съгласен до известна степен N (%)	Напълно несъгласен N (%)
Бях горд, че станах баща	345 (82,1)	62 (14,8)	10 (2,4)	–	1 (0,2)
Бях нервен	168 (40)	124 (29,5)	25 (6)	35 (8,3)	61 (14,5)
Бях разтревожен	214 (51)	137 (32,6)	15 (3,6)	20 (4,8)	30 (7,1)
Бях уморен	50 (11,9)	71 (16,9)	32 (7,6)	73 (17,4)	187 (44,5)
Прилоша ми	15 (3,6)	15 (3,6)	23 (5,5)	53 (12,6)	307 (73,1)
Бях безпомощен	29 (6,9)	26 (6,2)	34 (8,1)	63 (15)	261 (62,1)
Бях нещастен	12 (2,9)	7 (1,7)	6 (1,4)	28 (6,7)	361 (86)
Бях неспокоен	238 (56,7)	107 (25,5)	11 (2,6)	18 (4,3)	37 (8,8)
Чувствах се несигурен	41 (9,8)	76 (18,1)	37 (8,8)	64 (15,2)	193 (46)
Трябваше да присъствам	105 (25)	65 (15,5)	96 (22,9)	38 (9)	103 (24,5)
Бях аутсайдер	8 (1,9)	11 (2,6)	29 (6,9)	51 (12,1)	311 (74)
Страхувах се, че присъствието на раждането ще ме направи сексуално импотентен	7 (1,7)	12 (2,9)	43 (10,2)	35 (8,3)	316 (75,2)
Моята мъжественост беше засилена	109 (26)	68 (16,2)	79 (18,8)	43 (10,2)	109 (26)

Чувствата на бащата към неговата съпруга/партньор	Напълно съгласен N (%)	Съгласен съм до известна степен N (%)	Трудно е да се каже N (%)	Не съм съгласен до известна степен N (%)	Напълно несъгласен N (%)
Притесних се как ще се справи съпругата/партньорът ми	92 (21,9)	68 (16,2)	49 (11,7)	23 (5,5)	19 (4,5)
Чувствах се виновен, че съпругата/партньорът ми изпитва толкова много болка	31 (7,4)	42 (10)	53 (12,6)	64 (15,2)	218 (51,9)
Изпитах любов към моята жена/партньор	346 (82,4)	55 (13,1)	7 (1,7)	4 (1)	1 (0,2)
Присъствието ми направи раждането по-лесно за моята съпруга/партньор	92 (21,9)	66 (15,7)	108 (25,7)	16 (3,8)	60 (14,3)
Бях благодарен на съпругата/партньорът ми	274 (65,2)	86 (20,5)	22 (5,2)	20 (4,8)	11 (2,6)
Страхувах се, че жена ми/партньорът ми ще умре поради раждането	25 (6)	42 (10)	50 (11,9)	79 (18,8)	213 (50,7)
Не бях сигурен относно ситуацията на моята съпруга/партньор	55 (13,1)	108 (25,7)	58 (13,8)	72 (17,1)	117 (27,9)